

ΓΝΩΜΗ

Η Αμερική θα ηγηθεί ξανά

Για πολλές δεκαετίες είχε αναπτυχθεί το αφήγημα πως οι ΗΠΑ ευθύνονται για την αστάθεια σε διάφορες περιοχές του πλανήτη και για τα προβλήματα στην παγκόσμια διακυβέρνηση. Ήταν η βασική τάση που χαρακτήριζε τον αντιαμερικανισμό του 21ου αιώνα και εντάθηκε από τον παγκόσμιο πόλεμο κατά της τρομοκρατίας, ο οποίος συνδυάστηκε με την πολιτική της διακυβέρνησης Μπους για την «εξαγωγή της δημοκρατίας» με στρατιωτικές επεμβάσεις και αλλαγή καθεστώτων. Στο εσωτερικό των ΗΠΑ υπήρχε έντονη κριτική για το οικονομικό κόστος των επεμβάσεων και των εξοπλισμών, αλλά και για τις απώλειες ανθρωπίνων ζωών. Προφανώς και οι ΗΠΑ έκαναν πολλά και σημαντικά λάθη και έχουν ευθύνες για την εξέλιξη των πραγμάτων διεθνώς. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως πρέπει να περάσουμε στο άλλο άκρο.

ΤΟΥ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΥ

Ο πρόεδρος Τραμπ επένδυσε πάνω σε αυτή την κατάσταση και προώθησε το αφήγημα «να κάνουμε την Αμερική μεγάλη ξανά». Εφάρμοσε μια ιδιότυπη εξωτερική πολιτική. Ένα μείγμα νεο-απομονωτισμού, αλλά και εμπλοκής με πυξίδα την προσωπική του αντίληψη για τη διπλωματία και τις σχέσεις με απολυταρχικούς ηγέτες. Παράλληλα, αμφισβήτησε τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας, όπως η κλιματική αλλαγή, αλλά και περισσότερο η πανδημία. Επίσης, πρέπει να τονιστεί η περιφρόνησή του για τους διεθνείς θεσμούς, η οποία τελικά οδήγησε στην απορρύθμιση των οργανισμών και του ατελούς συστήματος παγκόσμιας διακυβέρνησης.

Ο κόσμος «χωρίς» τις ΗΠΑ, με περιορισμένη δηλαδή την αμερικανική ηγεσία, δεν ήταν ούτε καλύτερος, ούτε και σταθερότερος. Αυτός ήταν και ένας από τους λόγους που αυτές οι εκλογές ήταν σε μεγαλύτερο βαθμό παγκοσμίου ενδιαφέροντος.

Στο εσωτερικό των ΗΠΑ είναι άμεση η ανάγκη κοινωνικής ειρήνης και η διαχείριση των έντονων ταυτοτικών συγκρούσεων και της πόλωσης. Ο Μπάιντεν έχει την ευθύνη να επουλώσει τις πληγές του διχασμού και του μίσους και να ενώσει. Έχει όμως και την ευθύνη της επιστροφής των ΗΠΑ στις παγκόσμιες υποθέσεις, σε έναν κόσμο που μοιάζει απορρυθμισμένος και με την πανδημία να αναδεικνύει όλες τις ατέλειες της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Τα πρώτα δείγματα των δηλώσεων Μπάιντεν για τις παγκόσμιες προκλήσεις είναι ενθαρρυντικά. Αρχικά, η δήλωση για την επιστροφή των ΗΠΑ στη συμφωνία για την κλιματική αλλαγή, η οποία ήταν και η πρώτη του προγραμματική αναφορά. Στη συνέχεια, στάθηκε ειδικότερα στην ανάγκη διαχείρισης της πανδημίας, αξιοποιώντας την επιστήμη και σε πνεύμα συνεργασίας. Αυτές οι εξαγγελίες δίνουν ένα ξεκάθαρο στίγμα για το πώς οι ΗΠΑ θα διαχειριστούν τα ζητήματα των παγκόσμιων προκλήσεων. Μεγάλη έμφαση θα δοθεί όμως από τον Μπάιντεν και στον τομέα των διεθνών οργανισμών. Όπως είχε ο ίδιος υποστηρίξει σε άρθρο του στο «Foreign Affairs», κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, «η Αμερική θα ηγηθεί ξανά». Το ΝΑΤΟ θα αποκτήσει ξανά πρωταρχική σημασία στον σχεδιασμό ασφάλειας των ΗΠΑ, ενώ γενικότερα αναμένεται να δοθεί έμφαση στην πολυμέρεια, με το τετράπτυχο διαφάνεια - συμμαχίες - συνεργασία - δημοκρατία να αποτελεί το βασικό πλαίσιο αξιών του προέδρου. Είναι χαρακτηριστικό πως ο Μπάιντεν έχει δηλώσει πως τον πρώτο χρόνο της προεδρίας του θα προκαλέσει μια Παγκόσμια Διάσκεψη για τη δημοκρατία, με στόχο την ενίσχυση των θεσμών, την καταπολέμηση του αυταρχισμού και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως.

Αυτά είναι τα προτάγματα της φιλελεύθερης δημοκρατίας, την οποία διαχρονικά προωθούσαν και υπερασπιζόνταν οι ΗΠΑ. Η φράση-κλειδί στην ευχαριστήρια ομιλία του Μπάιντεν ήταν «οι ΗΠΑ να γίνουν ξανά ο φάρος».

Σε αυτό λοιπόν το νέο πλαίσιο πρέπει να αναζητήσουμε και την πρώτη μεγάλη ευκαιρία για την Ελλάδα. Οι ΗΠΑ θα επιδώσουν σταθερότητα και συνεργασία, στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου, και η Ελλάδα προσφέρει ακριβώς αυτό στην Ανατολική Μεσόγειο.